

ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

Emotional Stability and Adversity Quotient among Student at Boromarajonani College of Nursing, Phayao.

สิริวัลักษณ์ ไชยลังกา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาร้อยละความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและเพื่อน กับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พะเยา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 355 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดความมั่นคงทางอารมณ์ แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .870, .909, .870, .816, .874, .904 และ .928 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบไควร์สแควร์ (Chi - square test) ผลการวิจัย พบว่า

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 52.8 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูงคิดเป็น ร้อยละ 86.4 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .000) และมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .014) ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .001, .000 และ .010 ตามลำดับ) และปัจจัยด้านชั้นปีที่ศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .004) โดยพบว่า ชั้นปีที่ 2554 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 61.2 ชั้นปีที่ 2 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 43.2 และชั้นปีที่ 3 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 37.8 แสดงให้เห็นว่าชั้นปีที่สูงขึ้นมีความมั่นคงทางอารมณ์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในชั้นปีที่สูงขึ้นนักศึกษา ยิ่งมีความเครียดมากขึ้น ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรมีนโยบายพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถ

ในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาด้วยการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระหว่างการเรียนการสอน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และควรมีการศึกษาถึงสาเหตุแท้จริงที่ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่สูงขึ้นมีความมั่นคงทางอารมณ์ลดลงเพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

คำสำคัญ : ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This descriptive research was aimed to study the percentage of the **emotional stability and adversity quotient among students** and to analyze the relationships between selected factors and the **emotional stability including adversity quotient**. The participants were 355 students attending in 2011. The data were collected by using seven questionnaires regarding the emotional stability, the **adversity quotient**, the relationship among their families, the style of take care by families, the relationship between teachers and students, teaching and learning atmosphere, the relationship among their friend. The reliability of those questionnaire were .870, .909, .870, .816, .874, .904 and .928 respectively. The data were analyzed by using descriptive statistic and Chi-square test. **The finding showed that just over a half** of participants (52.8%) had the **emotional stability at medium level**. However, the majority of them (86.4%) had the **adversity quotient at high level**. The relationship between teachers and students had significantly related with the **emotional stability** at $p\text{-value}=0.000$. Moreover, it also had significantly related with the **adversity**

quotient at $p\text{-value} = .014$. The teaching and learning atmosphere, **the relationship among their friend and their average grade** were significantly relevant with the ability of **adversity quotient** at $p\text{-value}= .001, .000$ and $.010$ respectively. Regarding, the different of academic year, it was found that the different academic year was significantly related with the **emotional stability** at $p\text{-value} = .004$. It also found that the higher class had been decreasing the **emotional stability**. **The first year students had the emotional stability at high level** with 61.2%, followed by the second year students with 43.2%, and the third year students with 37.8% . It can be seen that the higher year students, the lower of emotional stability

The research suggest that the institution should promote the project for improving the emotional stability and adversity quotient among students by promoting the relationship between teachers and student, improving the relationship between their friend as well as finding the cause of the decreasing in the ability of emotional stability and adversity quotient among students.

Key words : Emotional Stability, Adversity Quotient, Nursing Student

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง สังคมในยุคปัจจุบันมีจุดเปลี่ยนเริ่มตั้งแต่สังคมหน่วยแรก คือ ครอบครัว ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคม ต้องมี

การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ทำให้มีผลต่อค่านิยม ที่เน้นเรื่องวัตถุเพิ่มมากขึ้น สังคมในปัจจุบัน จึงเห็นความสำคัญของการหารายได้เป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัว ทั้งพ่อและแม่ จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ให้พอเพียงกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น บุตรหลานโดยส่วนใหญ่ มีโอกาสขาดการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด รวมถึงขาดแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต เด็กส่วนใหญ่จึงเติบโตขึ้นมาด้วยการดูแลแบบอย่างจากรายการโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ ซึ่งไม่ได้อยู่ในโลกของความเป็นจริงมากนัก และมักแฝงความก้าวร้าว ทั้ง ๆ ที่สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันแรกที่กำหนดคุณค่าขั้นพื้นฐานแก่นมนุษย์ ทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม ตลอดจนการปรับตัวที่เป็นความพร้อมของจิตใจและสังคมของเด็ก และเยาวชน เพราะระยะแรกของชีวิตเด็กควรได้รับความรักความอบอุ่น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ที่จะแสดงออกเป็นพฤติกรรม โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู รวมถึงพฤติกรรมของคน ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูกและคนในครอบครัว

สถาบันครอบครัว จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเข้มแข็งด้านจิตใจและความรับผิดชอบ การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพแล้ว สถาบันการศึกษา ก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก เพราะการใช้เวลาในสถาบันการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา อยู่ในสถาบันมากกว่าอยู่ที่บ้าน สถาบันการศึกษา จึงต้องช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และเชาว์ปัญญา โดยมีครูอาจารย์ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี และนอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันมุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม ให้เกิดความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเชาว์ปัญญา มุ่งเน้น

ให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์และพัฒนาตนเองตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งจำเป็นต่อการใช้ชีวิต เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจตนเอง ควบคุมอารมณ์ของตนเอง แก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์ ปรับอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติ เพื่อให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข สามารถเผชิญปัญหาการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้โดยอาศัยการอบรมบ่มนิสัย (วินัส ภักดีธนา, 2546 : 1)

ดังนั้นสถาบันหลักที่มีส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม ได้แก่สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา แต่สิ่งที่มีส่วนต่อการพัฒนา คือ สภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชน จะเสริมสร้างต่อความมั่นคงทางอารมณ์อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะวัยรุ่น เป็นช่วงเปลี่ยนแปลงระหว่างเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและเข้ากับสภาพแวดล้อม จะแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆ ได้ ดังนั้น ความมั่นคงทางอารมณ์จึงมีความสำคัญมากที่จะช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ (ใจทิพย์ พวงทอง, 2540)

ถึงแม้ความมั่นคงทางอารมณ์จะเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน แต่ยังมีสิ่งส่งเสริมให้คนเราประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้นั้น ต้องอาศัยความเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์หรือความลำบาก คนที่มีความสามารถเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหา พยายามหาวิธีแก้ปัญหาอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถผ่านปัญหาหรือความยากลำบากเหล่านั้นด้วยทางออกที่ดีที่สุด และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคมมากที่สุด (Stoltz, 1997) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จกับผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวมักไม่มีสิ่งใดแตกต่างกันมากนักในด้านความรู้ ความสามารถ อายุ หรือความเฉลียวฉลาด แต่มีสิ่งที่แตกต่างกันชัดเจน คือ

การมีจิตใจเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มีความคิดที่จะต่อสู้และฟันฝ่าอุปสรรค อันเป็นรูปแบบของการจัดการปัญหา ซึ่งเกิดขึ้นโดยสังขมาจากประสบการณ์วัยเด็ก สังขมาจากการคิดและพฤติกรรม ทำให้เกิดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเกิดพลังความคิดและทำอย่างมุ่งมั่น เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย นำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ดังนั้น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค จึงเป็นความเชื่อใหม่ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นสิ่งท้าทายและพยายามหาวิธีนำพลังที่มีอยู่ในตนเองออกมาเผชิญกับปัญหาและต่อสู้อุปสรรค (เกสร คุ่มดี, 2546) สรุปได้ว่า ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน แต่ก็ยังพบว่าวัยรุ่นจำนวนมากที่ยังมีปัญหาคความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ทำให้ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา เป็นสถานบันการศึกษา ที่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต ให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม ส่งเสริมการพัฒนาการทำงานเป็นทีม การพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ การเผชิญปัญหา เนื่องจากสภาพการณ์การทำงานของพยาบาล นักศึกษาและบัณฑิตต้องใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอ เพื่อดูแลด้านสุขภาพแก่ประชาชน ในการใช้กระบวนการพยาบาลตั้งแต่การวินิจฉัยปัญหา การหาข้อมูลสนับสนุน การดูแลการให้การพยาบาล ซึ่งการดูแลผู้เจ็บป่วย จะเห็นความทุกข์ของผู้ป่วยและครอบครัว พยาบาลเป็นบุคคลหนึ่งที่ต้องเป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และให้บริการด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ จะทำให้การให้การพยาบาลมีคุณภาพ และสามารถเผชิญกับปัญหาตามสถานการณ์จริง และวางแผนแก้ไขปัญหาในการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวในแต่ละสถานการณ์ได้ ดังนั้น นักศึกษาพยาบาลต้องมี

ความมั่นคงทางอารมณ์ และมีทักษะในการเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้ จึงจะเป็นที่พึงให้แก่ผู้เจ็บป่วยและครอบครัวได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ทราบระดับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคและเป็นข้อมูลแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาร้อยละความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
2. เพื่อวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ บรรยากาศการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ กับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเชิงพรรณนาคั้งนี้เป็นการศึกษาความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 - 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 355 คน

เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งพัฒนาจากแบบสอบถามของ ธิดา จิตพิพานิชยางกูร (2551) และได้นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก หาค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

จำนวน 7 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นจากการนำไปใช้ โดยใช้
สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (- COefficient) ของ ครอนบาค
(Cronbach) เท่ากับ .946 โดยมีรายละเอียดคือ

1. แบบสอบถามวัดความมั่นคงทางอารมณ์
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .870

2. แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญ
ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .909

3. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .870

4. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ.816

5. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์
และนักศึกษา จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ.
874

6. แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .904

7. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
กับเพื่อน จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.928

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความมี 2 ลักษณะ คือ
ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ เกณฑ์การให้น้ำหนัก
คะแนน มีดังนี้

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงมากที่สุด
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลผล

1. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดความมั่นคงทางอารมณ์ จำนวน 20 ข้อ

คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

70.00 - 100.00 มีความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง

50.00 - 69.99 มีความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

20.00 - 49.99 มีความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ

2. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่า

อุปสรรคจำนวน 40 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 40 - 200 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

140.00 - 200.00 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง

100.00 - 139.99 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

อยู่ในระดับปานกลาง

40.00 - 99.99 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ

3. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 20 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
70.00 - 100.00	มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง
50.00 - 69.99	มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
20.00 - 49.99	มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ
4. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล จำนวน 20 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
70.00 - 100.00	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อยู่ในระดับสูง
50.00 - 69.99	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง
20.00 - 49.99	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อยู่ในระดับต่ำ
5. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา จำนวน 15 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 75 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
52.50 - 75.00	มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษอยู่ในระดับสูง
37.50 - 52.49	มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษอยู่ในระดับปานกลาง
15.00 - 37.49	มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษอยู่ในระดับต่ำ
6. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 20 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
70.00 - 100.00	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง
50.00 - 69.99	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
20.00 - 49.99	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับต่ำ
7. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำนวน 15 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 75 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
52.50 - 75.00	มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับสูง
37.50 - 52.49	มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
15.00 - 37.49	มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ และทดสอบไคว์สแควร์ (Chi - square test)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปพบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา จำนวน 355 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 42.5 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 89.3 มีอายุ 21 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.0 โดยมีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 20.90 ปี และมีเกรดเฉลี่ย 2.50-3.00 ร้อยละ 31.8 เกรดเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.85 สำเร็จการศึกษาสูงสุดคือมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 6 คิดเป็น ร้อยละ 91.0 และมีพี่น้องจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 โดยมีพี่น้องเฉลี่ย 2.55 คน

ผลการศึกษาร้อยละความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการแก้ไขปัญหา พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 52.8 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคใน ระดับสูงคิดเป็น ร้อยละ 86.4 มีสัมพันธภาพ ในครอบครัวระดับสูง คิดเป็น ร้อยละ 94.9 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 92.9 มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับสูง คิดเป็น ร้อยละ 70.1 มีบรรยากาศการเรียนการสอนระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 56.3 และมีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 88.1

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .000) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ระดับสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับสูง ร้อยละ 51.0 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ระดับปานกลาง มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับสูง ร้อยละ 33.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

ระดับต่ำ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับสูง ร้อยละ 50.0 ชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .004) โดยพบว่า ชั้นปีที่ 1 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 61.2 ชั้นปีที่ 2 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 43.2 และชั้นปีที่ 3 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 37.8 ส่วนปัจจัยด้าน สัมพันธภาพ ในครอบครัว, การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล, บรรยากาศการเรียนการสอน, และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .451, .534, .098, และ .116 ตามลำดับ)

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ สามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .014) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับสูงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 90.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับปานกลางมีความสามารถในการเผชิญ ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 77.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับต่ำ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 66.7 ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถ ในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .001) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียน การสอน ระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 95.6 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีบรรยากาศการเรียนการสอน ระดับปานกลางมีความ สามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 81.4 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียน การสอน ระดับต่ำ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 70.6 และปัจจัยด้าน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความเกี่ยวข้องกับ

กับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .000) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 89.7 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ระดับปานกลางมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 61.0 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียนการสอน ระดับต่ำ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 0.00 ส่วนปัจจัยด้าน สัมพันธภาพในครอบครัว, การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล, และชั้นปีที่ศึกษา ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .848, .531, และ .053 ตามลำดับ)

อภิปรายผล

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ บรรยากาศการเรียนการสอน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย แสดงว่าตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามมีความเกี่ยวข้องกัน

สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .000) และมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .014) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับสูงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง มากกว่ากลุ่มที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับปานกลางและต่ำ

แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาจะทำให้ให้นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์สูง และมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (พรจิรา วงศ์ชนะภัย 2545 : 62) พบว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู จะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการระหว่างนักเรียนกับครูสูง จึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไม่ดี ซึ่งสุชา จันทน์เอม (2540) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทศนคติของพ่อแม่มีส่วนสร้างอารมณ์ของเด็ก เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง พ่อแม่ที่มีความขัดแย้งกันอยู่เสมอ พ่อแม่ที่ไปทำงานทั้งวันหรือพ่อแม่ที่ดูแลเอาใจใส่ลูกมากเกินไป จะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กที่ก้าวร้าวได้ เด็กที่เป็นลูกคนโตบางคนมักเป็นคนเจ้าอารมณ์มากกว่าเด็กคนหลังๆ เพราะเขาเรียนรู้ว่าการร้องไห้ทำให้เขาได้ในสิ่งที่ต้องการแทบทุกครั้ง ส่วนเด็กที่พ่อแม่ขัดแย้งกันอยู่เสมอ จะทำให้เด็กรู้สึกไม่มั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้มีปัญหาในการปรับตัวต่อมา ชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .004) โดยพบว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มีความมั่นคงทางอารมณ์สูงกว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 2 และ 3 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเรียนวิชาชีพพยาบาล เป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูงที่ต้องดูแลสุขภาพ และรับผิดชอบต่อชีวิตผู้ป่วย จึงทำให้นักศึกษาต้องเรียนหนักทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรกนก ปิงเมือง และคณะ (2552) ที่สำรวจภาวะสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา พบว่า ชั้นปีที่ 1, 3 และ 4 มีปัญหาความเครียดเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในลำดับที่ 1 ส่วนชั้นปีที่ 2 ปัญหาความเครียดเป็นปัญหาที่สำคัญลำดับที่ 2 สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งทิพย์ โพธิ์ชุ่ม(2544) ที่ศึกษาต้นเหตุความเครียด ระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดในนักศึกษาพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ต้นเหตุความเครียดที่มีอิทธิพลต่อการจำแนกระดับความเครียดมากที่สุดคือ ด้านการเรียนการสอนภาคทฤษฎี (ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2) และด้านการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (ชั้นปีที่ 3 และ 4) ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ในชั้นเรียนที่สูงขึ้น นักศึกษา ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้น และการฝึกปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตของผู้ป่วยมากขึ้น นักศึกษาจึงต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น จึงทำให้เกิดความเครียดมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์ลดลงได้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค ($P\text{-value} = .001$) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียนการสอนระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคระดับสูง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียนการสอนระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ริดา จิตติพานิชยางกูร (2550) ที่พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนส่งผลทางบวกกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่อยู่ในบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนการสอนจะส่งผลให้มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคได้ดี เนื่องจากบรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา การเปิดโอกาสให้ศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ศึกษาได้ซักถามในสิ่งที่สงสัย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจ กล้าคิด กล้าทำ และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค ($P\text{-value} = .000$) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ในระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคระดับสูง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนระดับปานกลางและต่ำ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคได้ดี อธิบายได้ว่า การเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคหากมีเพื่อนที่เข้าใจ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือที่ดีก็จะทำให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ได้โดยง่ายตาย

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก ปิงเมือง. (2552) รายงานสถานการณ์ภาวะสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา.
- เกษร ภูมิดี. (2546). การศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ
และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยา
การศึกษา). : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรม
เลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดา จิตติพานิชยางกูร. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถ
ในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งทิพย์ โพธิ์ชุ่ม. (2544). ต้นเหตุความเครียด ระดับความเครียด และวิธีการเผชิญความเครียด
ในนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาคลินิก มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วินัส ภักดิ์นรา. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ (EQ)
และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชา จันท์โฮม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.